

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

15-16 травня 2025 року
м. Чернівці (Україна) – м. Сучава (Румунія)

Міністерство освіти і науки України
Чернівецька обласна військова адміністрація
Чернівецька міська рада
Державний торговельно-економічний університет (м. Київ, Україна)
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ (м. Чернівці, Україна)
Ужгородський торговельно-економічний інститут ДТЕУ (м. Ужгород, Україна)
Університет ім. Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Трансильванський університет (м. Брашов, Румунія)
Вища школа економіки та менеджменту (м. Братислава, Словаччина)
Університет ARTIFEX (м. Бухарест, Румунія)
Університет Траз-уш-Монтиш і Алту-Дору (м. Віла-Реал, Португалія)
Лодзинський університет (м. Лодзь, Польща)

МОДЕРНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***

**15-16 травня 2025 року
м. Чернівці (Україна) – м. Сучава (Румунія)**

Чернівці

2025

Микола Скрипник

РИНОК СТРАХОВИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ:	191
РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	1

Микола Скрипник, Богдан Кочерган

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ: ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНИЙ ТА	196
РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ	1

Олексій Малярчук

БЮДЖЕТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ВОЄННИЙ ТА ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОДИ	200
	1

Сергій Рилєєв, Ірина Дрінь

МЕТОДИКА DEA-АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ	206
	1

Тетяна Зубко

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ФІНАНСАМИ	1 210
--	-------

Сергій Рилєєв, Анна Кунічак

ОСНОВИ ОБЛІКУ КОНТРОЛЬОВАНИХ ОПЕРАЦІЙ	1 213
---------------------------------------	-------

Ірина Лошенко

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ КРИЗИ	217
	1

*СЕКЦІЯ IV. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ
ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ*

Тетяна Жолуденко

ІННОВАЦІЙНИЙ МАРКЕТИНГ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ГАЛУЗІ ЯК ІНСТРУМЕНТ АДАПТАЦІЇ ДО УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	220
	1

Неля Микитенко, Катерина Лисенко

ЗАСТОСУВАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ МАРКЕТИНГУ В КАТЕГОРІЙНОМУ МЕНЕДЖМЕНТІ	224
	1

Olena Honcharenko, Dmytro Vakulenko

SOCIAL NETWORKS IN PROMOTING TOURIST DESTINATIONS	1 227
---	-------

Сергій Рилєєв, к.е.н., доцент,
Ірина Дрінь, к.фіз.-мат.н., доцент,
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ,
м. Чернівці

МЕТОДИКА DEA-АНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ТУРИСТИЧНОЇ СФЕРИ

Об'єктивні кількісні критерії оцінки ефективності функціонування регіональної сфери гостинності визначені Стратегією розвитку туризму та курортів на період до 2026 року, яка була схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р [1], а також планом заходів щодо її реалізації [2].

Анексія Криму, окупація частини територій окремих областей, військові дії диктують необхідність адаптації до сучасних реалій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняної сфери туризму та рекреації (СТР) як на внутрішньому, так і зовнішньому ринках. Одним з головних напрямів вирішення окреслених питань є прискорення розвитку пріоритетних з точки зору туризму та курортів територій при адекватній підтримці держави, місцевих органів самоуправління та бізнесу. З метою найбільш повного використання потенціалу даних територій необхідно використовувати об'єктивні кількісні оцінки ефективності функціонування існуючою рекреаційно-туристичної сфери.

На будь-яку регіональну СТР впливають різноманітні фактори: економічні, політичні, правові, організаційні тощо, в т.ч. непередбачених (до прикладу – пандемія COVID-19, анексія Криму, окупація частини територій, повномасштабне військове вторгнення РФ, техногенні катастрофи, на кшталт підриву дамби Каховського водосховища, стихійні лиха).

Врахування такого комплексу факторів є досить проблематичним, адже не завжди наперед відомий вплив того чи іншого фактора на функціонування системи. В даному випадку застосовуються непараметричні методи матаналізу, які

базуються лише на реальній статистичній інформації, та для яких непотрібні додаткові дані щодо характеру взаємозв'язку між факторами-дії та результатами функціонування системи, в т.ч. СТР, що аналізується.

Одним з методів непараметричного аналізу є DEA-метод. DEA-аналіз (Data Envelopment Analysis) дозволяє на основі достатньо різномірної та не пов'язаних між собою статистичних даних отримувати недвозначні інтегральні оцінки показників ефективності функціонування різних функціонуючих систем.

Метод DEA базується на математичному представленні будь-якої господарюючої системи (суб'єкта) в вигляді перетворювача вхідних ресурсів (факторів впливу) на вихідні результати (продукцію, товари, роботи та послуги). При цьому мірилом ефективності такого перетворювача (Θ) є співвідношення показника сукупної цінності результатів (Y) до показника сукупної цінності факторів-дії (X):

$$\Theta = Y / X \quad (1)$$

Показники Y та X можуть бути представлені в вигляді лінійних функцій:

1. Функцій результатів:

$$Y = \sum (U_j * Y_j) \quad (2)$$

2. Функції факторів:

$$X = \sum (V_i * X_i) \quad (3)$$

Тоді для окремого суб'єкта господарювання (n) критерій ефективності визначатиметься як співвідношення зазначених вище функцій (2 та 3):

$$\Theta^n = \frac{\sum (U_j * Y_{j_n})}{\sum (V_i * X_{i_n})} \quad (j = 1, \dots, J) \quad , \quad (4)$$

$$(i = 1, \dots, I)$$

де Y_{j_n} , X_{i_n} – результати функціонування та фактори-впливу окремого суб'єкта фінансово-господарської діяльності;

U_j , V_i – вагові змінні коефіцієнти;

J – кількість результатів;

I – кількість факторів.

Найчастіше на практиці використовується як різновид DEA-аналізу базова CCR-модель. Спочатку визначається група суб'єктів аналізу, потім вирішуються спільні оптимізаційні задачі щодо максимізації ефективності Θ для кожного суб'єкта групи:

$$\Theta^n = \frac{\sum (U_j * Y_{j_n})}{\sum (V_i * X_{i_n})} \rightarrow \max$$

$$(j = 1, \dots, J) \quad , (5)$$

$$(i = 1, \dots, I)$$

Оптимізація справджується завдяки варіювання вагових коефіцієнтів U_j та V_i при виконанні вимог нормування (6) одночасно для всіх суб'єктів групи:

$$\Theta^n = \frac{\sum (U_j * Y_{j_n})}{\sum (V_i * X_{i_n})} \leq 1$$

$$(j = 1, \dots, J) \quad , (6)$$

$$(i = 1, \dots, I)$$

$$(s = 1, \dots, S)$$

де S – кількість суб'єктів, що аналізуються, в групі (при умові позитивних значень $U_j > 0$ та $V_i > 0$).

Задача оптимізації (5-6) зводиться до алгоритму лінійного програмування (7-11), що безпосередньо застосовується в оцінці ефективності різноманітних систем:

$$\Theta^* = \max \sum (U_j * Y_{j_n}) \quad (7)$$

$$\sum (V_i * X_{i_n}) = 1 \quad (8)$$

$$\sum (U_j * Y_{j_s}) \leq \sum (V_i * X_{i_s}) \quad (9)$$

$$U_j > 0 \quad (10)$$

$$V_i > 0 \quad (11)$$

$$(j = 1, \dots, J)$$

$$(i = 1, \dots, I)$$

$$(S = 1, \dots, S)$$

Величина Θ^* є оптимальним (максимальним) значенням ефективності окремого суб'єкта групи. Вона характеризує спроможність суб'єкта групи досягати максимальних результатів своєї діяльності при заздалегідь визначеними/обмеженими ресурсами.

В тих випадках, коли за результатами проведених розрахунків різні суб'єкти досліджуваної групи характеризуються однаковою стовідсотковою ефективністю (що часто-густо зустрічається при використанні DEA-аналізу), застосовується додатковий спосіб ранжування таких суб'єктів методом суперефективності [3].

Метод суперефективності передбачає виключення з групи обмежуючих критеріїв (9) усі вхідні (X_{ef}) та вихідні (Y_{ef}) параметри окремих суб'єктів, які характеризуються стовідсотковою ефективністю. Виключна умова для окремого суб'єкта господарювання:

$$\sum_{(j, \dots, J)} (U_j * Y^{ef}) \leq \sum_{(i, \dots, I)} (V_i * X^{ef}) \quad (12)$$

В результаті обчислень отримуються значення величин суперефективності Θ^{sup} таких суб'єктів, яка завжди є більшою за сто відсотків (або більше за одиницю, якщо показник розраховується в вигляді коефіцієнтів: $\Theta^{sup} \neq \Theta^*$; $\Theta^{sup} > 1$)). Для неефективних суб'єктів (з величиною ефективності менше за 100 %) розрахована суперефективність Θ^{sup} завжди буде дорівнювати обчисленій ефективності Θ^* : $\Theta^{sup} = \Theta^*$; $\Theta^{sup} < 1$.

Таким чином, розглянута методика DEA-аналізу є дієвим інструментом реалізації Стратегією розвитку туризму та курортів із врахуванням сучасних вітчизняних реалій, а також повоєнної відбудови економіки України. Крім цього, вона покликана дати оцінку ефективності: впровадження та реалізації програм розвитку регіонів у сфері рекреації; інвестованого капіталу в туристичну сферу з боку держави, місцевих органів самоврядування та бізнесу тощо.

Список використаних джерел:

1. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.03.2017 р. № 168-р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text>
2. План заходів з реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року в 2017 році : Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України 30.06.2017 р. № 958. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0958731-17#Text>
3. Dalfard V. M., Sohrabian A., Najafabadi A.M., Alvani J. Performance Evaluation and Prioritization of Leasing Companies Using the Super Efficiency Data Envelopment Analysis Model. Acta Polytechnica Hungarica. 2012. Vol. 9. No. 3. PP. 183–194. URL : https://acta.uni-obuda.hu/Dalfard_Sohrabian_Najafabadi_Alvani_35.pdf

Serhii Rylieiev, PhD of Economic Sciences, Associate Professor,
Iryna Drin, PhD in Physics and Mathematics, Associate Professor,
Chernivtsi Institute of Trade and Economics of SUTE, Chernivtsi

DEA ANALYSIS METHODOLOGY IN THE SYSTEM OF ASSESSING THE EFFICIENCY OF THE FUNCTIONING OF THE REGIONAL TOURISM SPHERE

Today, in the conditions of a full-scale military invasion of the Russian Federation, annexation and temporary occupation of parts of the territory of Ukraine, increasing the efficiency of the functioning of the tourism and resorts sector is of great importance. DEA analysis is an integral methodological tool for assessing the efficiency of the free sector.

Тетяна Зубко, д.е.н., професор,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ

МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ КОРПОРАТИВНИМИ ФІНАНСАМИ

Головні завдання, які постають перед фінансовими менеджерами, зводяться до таких:

- формування та оптимізація залучення джерел фінансування капіталу;
- управління розподілом капіталу, зокрема управління оборотними активами;
- забезпечення постійної фінансової рівноваги компанії в процесі її діяльності;